

ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของอำเภอ
ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน*

LEGAL PROBLEMS AND OBSTACLES REGARDING THE MEDIATION OF DISTRICT
DISPUTES IN ACCORDANCE WITH THE LAW ON PUBLIC ADMINISTRATION
REGULATIONS

พระนิวัฒน์ จันทสาโร

Phra Niwat Chantasaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: niwatkongjak789@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทของอำเภอ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 2. ศึกษากฎหมายของราชอาณาจักรไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทของอำเภอ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 3. ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทของอำเภอ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน 4. หาแนวทางเสนอแนะปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทของอำเภอ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และการวิจัยนี้เป็นเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เอกสารและเปรียบเทียบกฎหมายไทยและต่างประเทศ วิเคราะห์เอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ และสรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้อพิพาททางแพ่งที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 200,000 บาท ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2550 ถือน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ที่กำหนดจำนวนทุนทรัพย์ จำนวน 5,000,000 บาท หรือสูงกว่านี้ได้ตามพระราชกฤษฎีกา 2. ความผิดอาญาทุกโทษ แม้ไม่ร้ายแรงแต่ไม่อาจยอมความได้ ควรเปิดโอกาสให้ไกล่เกลี่ยได้ กฎหมายบางฉบับ เช่น พระราชบัญญัติ

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 รวมทั้งกฎกระทรวง พ.ศ. 2553 ให้อำนาจไกล่เกลี่ยในความผิดลหุโทษบางกรณี ยกเว้นความผิดเกี่ยวกับเพศ และไม่กระทบประโยชน์สาธารณะ 3. อายุความไม่สะดุดหยุดลง หากคณะผู้ไกล่เกลี่ยสั่งยุติเรื่องตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2553 ถือว่าไม่เคยรับคำร้อง ทำให้ระหว่างการไกล่เกลี่ยอายุความยังเดินต่อ อาจเสียสิทธิฟ้องของเจ้าหนี้ 4. อำเภอนำไม่ได้นำพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาบังคับใช้ หากนำมาใช้จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท; ปัญหาทางกฎหมาย; อำเภอ

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To examine the concepts and theories related to legal problems and obstacles in district-level dispute mediation under the Act on the Administrative Organization of the State, 2. To study both Thai and foreign laws concerning these issues, to analyze and compare the identified problems and obstacles, and 3. To propose recommendations for the amendment and improvement of the relevant laws and regulations in order to enhance their appropriateness and effectiveness, conducted by qualitative research methodology through documentary analysis and comparative legal analysis of both primary and secondary sources.

The findings indicated that the property value limit of civil disputes eligible for mediation under the Act on the Administrative Organization of the State B.E. 2550 (2007), set at 200,000 baht, is considerably lower than the threshold established by the Dispute Mediation Act B.E. 2562 (2019), which prescribed a value of 5,000,000 baht or higher by royal decree, that petty offenses, though minor, remain legally non-compoundable and should be allowed for mediation given that certain statutes, such as the Act on the Administrative Organization of the State B.E. 2550 (2007), the Dispute Mediation Act B.E. 2562 (2019), and the Ministerial Regulation B.E. 2553 (2010), already authorize mediation in some cases of petty offenses except for sexual crimes or those affecting the public interest, that the statute of limitations continues to run during mediation proceedings if the committee orders termination of the case under the Ministerial Regulation B.E. 2553 (2010) because such cases are deemed never to have been filed, which may result in creditors losing their right to sue, and that district offices have not yet

implemented the Dispute Mediation Act B.E. 2562 (2019), the application of which would significantly enhance the benefits of dispute settlement for the public.

Keywords: Dispute Mediation; Legal Issues; District Administration

บทนำ

การไกล่เกลี่ย (Mediation) เป็นกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกที่คู่พิพาทสมัครใจ เข้าเจรจาต่อรองหาทางระงับข้อพิพาทร่วมกัน โดยมีคนกลางที่ไม่มีส่วนได้เสียเป็นผู้ดำเนินการไกล่เกลี่ยให้คู่พิพาทได้ตกลงประนีประนอมยอมระงับข้อพิพาทที่มีต่อกัน (เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์, 2524) การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีต่อศาลในสังคมไทยมีมานานแล้ว เป็นการไกล่เกลี่ยโดยองค์กรภาครัฐ คือ การไกล่เกลี่ยของคณะกรรมการหมู่บ้านและการไกล่เกลี่ยของอำเภอตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 อำเภอเป็นส่วนราชการที่ใกล้ชิดกับประชาชน มีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน ปัจจุบันพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 61/1 (4), 61/2 และ 61/3 ให้อำเภอไกล่เกลี่ยหรือจัดให้มีการไกล่เกลี่ยระงอมข้อพิพาทได้ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2555) อำนาจหน้าที่ของอำเภอในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของประชาชนดังกล่าวมีประเด็นปัญหา กล่าวคือ 1. เรื่องข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 200,000 บาท เป็นทุนทรัพย์น้อยเกินไป 2. เรื่องไม่มีอำนาจไกล่เกลี่ยความผิดอาญาละหุโทษ ซึ่งความผิดละหุโทษเป็นความผิดที่มีโทษเพียงเล็กน้อย แต่เป็นความผิดที่ยอมความกันไม่ได้ สมควรให้อเภอมีอำนาจไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทและกำหนดกระบวนการให้คดีระงับ 3. เรื่องอายุความไม่สะดุดหยุดลง กรณีตามกฎหมายว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและระงอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. 2553 ข้อ 14 ในกรณีที่คณะผู้ไกล่เกลี่ยสั่งจำหน่ายคำร้องขอไกล่เกลี่ยและให้ถือว่าคณะผู้ไกล่เกลี่ยไม่เคยรับคำร้องขอไกล่เกลี่ยนั้นมาตั้งแต่ต้น เมื่อถือว่าไม่เคยรับคำร้องขอไกล่เกลี่ยมาตั้งแต่ต้น จึงไม่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลงระหว่างนั้นคดีอาจครบกำหนดอายุความ เกิดผลเสียแก่เจ้าหนี้เมื่อฟ้องร้องเป็นคดีต่อศาล 4. เรื่องไม่ได้นำการไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาบังคับใช้เนื่องจากพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มีบริบทของการไกล่เกลี่ยโดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีเนื้อหาที่กว้างขวางกว่าการไกล่เกลี่ยของอำเภอตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 หากนำมาบังคับใช้จะทำให้ประชาชนในเขตอำเภอได้รับประโยชน์จากการไกล่เกลี่ยยิ่งขึ้น การไกล่เกลี่ย มีแนวคิดทฤษฎีหลัก ได้แก่ 1. ทฤษฎีการแก้ปัญหา (Problem-Solving Theory) ผู้เข้าร่วมทุกคนมีผลประโยชน์ร่วมกันและร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหาเพื่อบรรลุข้อตกลงที่สมัครใจ จากแนวคิดนี้ได้พัฒนาเป็นการเจรจาแบบมุ่งเน้นความร่วมมือ (Integrative Negotiation) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความพึงพอใจร่วมกัน และนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน (ประเสริฐ ตันศิริ และสถาพร สระมาลี, 2549) 2. ทฤษฎีความขัดแย้งของ Karl Marx เสนอแนวคิดว่าความขัดแย้งในสังคมเกิดจากการแข่งขัน

แย้งซึ่งทรัพยากรที่มีจำกัดและความไม่เป็นธรรมในการถือครองปัจจัยการผลิต แนวคิดนี้อธิบายว่า สังคมมีการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอนทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ สังคมแบบคอมมิวนิสต์ดั้งเดิม สังคมแบบโบราณ สังคมแบบศักดินา สังคมแบบทุนนิยม และสังคมแบบคอมมิวนิสต์ ซึ่งแต่ละขั้นล้วนมีความขัดแย้งระหว่างชนชั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการต่อสู้ระหว่างชนชั้น โดยความขัดแย้งสามารถก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและลบ การใกล้เคียงมีพื้นฐานมาจากความสมัครใจและเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คู่ความทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันหาทางออกโดยสันติวิธี ภายใต้การช่วยเหลือของคนกลางที่มีหน้าที่ช่วยให้การเจรจาบรรลุผลสำเร็จ (สมบัติ อรรถพิมล และโชติกา อรรถพิมล, 2567) 3. แนวคิดและทฤษฎีหลักความยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรมและความถูกต้องตามหลักเหตุผล นักปรัชญาหลายท่านได้ให้แนวคิดที่น่าสนใจ เช่น เพลโต มองความยุติธรรมเป็นการทำความดีและเป็นคุณธรรมองค์รวม อริสโตเติล แบ่งความยุติธรรมเป็น 2 ประเภท คือ ความยุติธรรมตามธรรมชาติและความยุติธรรมตามกฎหมาย (เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์, 2524) จอห์น รอลส์ เสนอทฤษฎีความยุติธรรมในฐานะความเป็นธรรม ซึ่งเน้นความสมดุลระหว่างเสรีภาพและความเสมอภาค ผ่านแนวคิดมานแห่งวิชาที่ให้นุขย์ตัดสินความยุติธรรมโดยปราศจากอคติ (ศุภชัย ศุภผล, 2558) 4. หลักความเป็นกลางตามคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ คัมภีร์พระธรรมศาสตร์เป็นหลักกฎหมายในชมพูทวีป โดยมีหลักอินทภาษเป็นแก่นสำคัญ คือ ปราศจากอคติ 4 ประการ ได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ ภยาคติ และโมหาคติ (สมบัติ อรรถพิมล และโชติกา อรรถพิมล, 2567) 5. การใกล้เคียงตามหลักพระพุทธศาสนา โดยมองความขัดแย้งว่าเป็นเรื่องปกติของสังคมมนุษย์ที่มีธรรมชาติรักสุขเกลียดทุกข์ การแก้ไขปัญหาก็ควรเริ่มจากการจัดการความขัดแย้งภายในจิตใจ เช่น ควบคุมอารมณ์ ลดอกุศลมูล และใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต หลักธรรมเหล่านี้สอดคล้องกับ อริยสัจ 4 ที่สอนให้ใช้ มรรคมีองค์ 8 เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างเหมาะสม (รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุษะพรหม, 2561)

กรอบแนวคิดการศึกษานี้ประยุกต์ทฤษฎีการแก้ปัญหา ทฤษฎีความขัดแย้งของ Karl Marx ทฤษฎีความยุติธรรม หลักความเป็นกลางจากคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ และหลักพระพุทธศาสนา เพื่อแก้ไขปัญหาการใกล้เคียงข้อพิพาทของอำเภอ โดยมุ่งเน้น 1. เสริมประสิทธิภาพการใกล้เคียงแบบ Win-Win แก้อัศจรรย์ด้านทุนทรัพย์และศีลหุโทษ 2. พัฒนากลไกกฎหมายที่เป็นกลาง โปร่งใส แก้อัศจรรย์อายุความ 3. บูรณาการหลักไตรสิกขาและอริยสัจ 4. เพื่อสอดคล้องพระราชบัญญัติการใกล้เคียงข้อพิพาท พ.ศ. 2562 และสร้างความสงบสามัคคีอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยสนใจศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการใกล้เคียงข้อพิพาทของอำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ข้อจำกัด และแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมในการดำเนินการใกล้เคียงข้อพิพาท

ในระดับอำเภอ โดยผลการวิจัยที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากฎหมายและกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทของอำเภอ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
2. ศึกษากฎหมายของราชอาณาจักรไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทของอำเภอ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
3. ศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทของอำเภอ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
4. เพื่อหาแนวทางเสนอแนะปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทของอำเภอ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. แหล่งข้อมูล

ใช้การวิจัยเอกสารและการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักธรรมกฎหมายของราชอาณาจักรไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ เช่น ประมวลกฎหมาย พระราชบัญญัติ และกฎกระทรวงต่าง ๆ และเอกสารทุติยภูมิ เช่น ตำรา งานวิจัย และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิ ทั้งกฎหมายของราชอาณาจักรไทย กฎหมายต่างประเทศ และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง และสรุปผลการศึกษาที่ทำให้เกิดแนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของอำเภอ ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักธรรมที่เกี่ยวข้องร่วมกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยกับต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะในทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของอำเภอให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่สำคัญ

1.1 แนวคิดการเจรจา ทฤษฎีหลัก คือ ทฤษฎีการแข่งขัน เน้นรักษาผลประโยชน์ โดยใช้กฎหมาย และทฤษฎีการแก้ปัญหา เน้นความร่วมมือและความต้องการที่แท้จริงของคู่กรณี เพื่อสร้างข้อตกลงที่พึงพอใจร่วมกัน

1.2 ทฤษฎีความขัดแย้ง ความขัดแย้งหากมีการจัดการที่เหมาะสมโดยคนกลาง จะนำไปสู่การประนีประนอมและสันติ

1.3 แนวคิดการไกล่เกลี่ย คือการเจรจาที่มีคนกลางช่วยเพื่อยุติข้อพิพาท

1.4 แนวคิดความยุติธรรม มีทั้งแนวคิดที่ มนุษย์ใช้เหตุผลเพื่อแสวงหาความยุติธรรม และแนวคิดที่เห็นว่าผู้มีอำนาจเป็นผู้กำหนดความถูกต้อง

1.5 แนวคิดหลักความเป็นกลาง ตามหลักอคติ 4 ในพุทธธรรมใช้เป็นหลักสำคัญ ในการตัดสินและไกล่เกลี่ยอย่างเป็นธรรม

1.6 หลักธรรมพุทธศาสนา เน้นใช้อริยสัจ 4 และมรรคมืองค์ 8 เป็นแนวทาง ในการคลี่คลายข้อพิพาท

สรุปได้ว่า การไกล่เกลี่ยเน้นสร้างสมดุลผลประโยชน์และความยุติธรรม ใช้ทฤษฎีการแข่งขันและการแก้ปัญหา มองความขัดแย้งเป็นโอกาสเปลี่ยนแปลง กระบวนการอาศัยคนกลาง ยึดหลักความเป็นกลาง และประยุกต์พุทธธรรม อริยสัจ 4 มรรคมืองค์ 8 เพื่อสันติและสามัคคี

2. กฎหมายของราชอาณาจักรไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

2.1 กฎหมายของราชอาณาจักรไทย ได้แก่ 1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง (มาตรา 20 ตร.) กำหนดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนที่คดีจะเข้าสู่การพิจารณาของศาล เพื่อให้คู่กรณียุติข้อพิพาทด้วยความสมัครใจ หากตกลงกันได้ การขยายอายุความ หากการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องไม่สำเร็จ และอายุความสิ้นสุดลงระหว่างกระบวนการ หรือจะครบกำหนดภายใน 60 วันนับแต่วันที่ไกล่เกลี่ยสิ้นสุด กฎหมายได้ขยายอายุความออกไปอีก 60 วัน เพื่อให้คู่กรณีมีเวลายื่นฟ้องต่อไป 2. ประมวลกฎหมายอาญา การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญาที่ให้กระทำได้ คือ ความผิดอันยอมความได้ และความผิดลหุโทษ

3. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 61/1, 61/2 และ 61/3 ให้อำเภอมิอำนาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยข้อพิพาททางแพ่งที่อำเภอรับไกล่เกลี่ยได้แก่ ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดิน ข้อพิพาทมรดก และข้อพิพาทอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 200,000 บาท หรือมากกว่านั้นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ส่วนข้อพิพาททางอาญา ได้แก่ ความผิดอันยอมความได้ และความผิดที่ไม่เกี่ยวกับเพศ 4. พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่ง ไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้หากเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ แต่สามารถทำได้ในกรณีข้อพิพาทที่ดินที่ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ ข้อพิพาทมรดก ข้อพิพาทตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาและ

ข้อพิพาทอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน 5 ล้านบาท การไกล่เกลี่ยสิ้นสุดเมื่อคู่กรณีตกลงกันได้ ถอนตัวหรือผู้ไกล่เกลี่ยเห็นว่าไม่เป็นประโยชน์ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางอาญา ไกล่เกลี่ยได้ในความผิดอันยอมความได้ และความผิดลหุโทษบางมาตรา หรือที่ไม่กระทบต่อส่วนรวม ในชั้นสอบสวนยังครอบคลุมคดีที่โทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี ภายใต้เงื่อนไข เช่น ผู้ต้องหาไม่เคยไกล่เกลี่ยมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างรับโทษ ผู้ไกล่เกลี่ยสามารถยุติได้หากคู่กรณี ไม่มีความสมัครใจไม่สามารถตกลงกันได้ หรือขัดต่อประโยชน์ของผู้เยาว์ หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงพนักงานสอบสวนสั่งดำเนินคดีต่อไป และหากพนักงานอัยการสั่งยุติคดี สิทธินำคดีมาฟ้องระงับเฉพาะผู้เสียหายที่ทำข้อตกลงได้ 5. กฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. 2553 กำหนดให้หากคู่พิพาทฝ่ายใดไม่มาตามนัดโดยไม่แจ้งเหตุหรือไม่ขอเลื่อนและเป็นกรณีที่ยื่นคำร้องหรือคู่พิพาททุกฝ่ายไม่มาตามนัด ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยสั่งจำหน่ายคำร้องและยุติเรื่อง ถือเสมือนไม่เคยรับคำร้องตั้งแต่นั้น และหากคณะผู้ไกล่เกลี่ยมีเหตุสงสัยว่าข้อพิพาทไม่อาจบังคับตามกฎหมาย (มิใช่เหตุอายุความ) ให้ยุติและจำหน่ายออกจากสารบบ วันแจ้งความประสงค์ถือเป็นวันยื่นข้อพิพาท และถ้าแจ้งทางไปรษณีย์ให้ถือว่าวันที่อำเภอได้รับหนังสือ คู่พิพาทมีสิทธิบอกเลิกการไกล่เกลี่ยได้ เมื่อบอกเลิกให้สั่งจำหน่ายและถือว่าไม่เคยรับคำร้องตั้งแต่นั้น การดำเนินการต้องแล้วเสร็จภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่นายอำเภอลงสารบบ เว้นแต่คู่พิพาทยินยอมขยายได้ครั้งละไม่เกิน 3 เดือน และรวมไม่เกิน 1 ปี หากยังไม่ยุติให้จำหน่ายข้อพิพาท 6. กฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยความผิดที่มีโทษทางอาญา พ.ศ. 2553 กำหนดว่าความผิดทางอาญาที่ไกล่เกลี่ยได้ต้องเป็นความผิดยอมความได้และไม่เกี่ยวกับเพศ ความผิดที่เกิดขึ้นหากผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอเป็นผู้ไกล่เกลี่ย เมื่อคู่กรณียินยอมตามผลการไกล่เกลี่ย ให้จัดทำเป็นหนังสือตกลงยินยอมและบันทึกในสารบบ การไกล่เกลี่ยต้องแล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่รับเรื่อง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นและคู่กรณียินยอมให้ขยายไม่เกิน 15 วัน ข้อพิพาททางอาญาที่ไกล่เกลี่ยได้ คือ ความผิดต่อส่วนตัวหรือความผิดยอมความได้ ความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 390-395, 397 และความผิดลหุโทษอื่นที่ไม่กระทบส่วนรวมตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และข้อพิพาทในชั้นสอบสวน อัยการหรือศาล ก็สามารถเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยได้ เมื่อคู่กรณีตกลงกันได้ถือว่าสิทธิฟ้องคดีอาญาระงับทันที

2.2 กฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลอังกฤษ ส่งเสริมการไกล่เกลี่ยเนื่องจากกฎฝ่ายแพ้ง่าย (The English Rule) ทำให้ค่าใช้จ่ายในคดีสูงมาก คู่ความจึงมีแรงจูงใจที่จะไกล่เกลี่ยเพื่อหลีกเลี่ยงภาระดังกล่าว ระบบมีการเรียกเก็บค่าบริการจากคู่ความเป็นหลัก ทำให้คดีส่วนใหญ่เป็นคดีทุนทรัพย์สูง และมีการมอบหมายให้หน่วยงานภายนอก (Outsourcing) ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยแทนศาล 2. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีระบบการไกล่เกลี่ยที่ครอบคลุม ทั้งแบบสมัครใจและบังคับ โดยมี 3 รูปแบบหลัก คือ การไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ย ค.ศ. 2017 การไกล่เกลี่ยในศาล

(Court-annexed Mediation) และการไกล่เกลี่ยตามกฎหมายพิเศษสำหรับข้อพิพาทบางประเภท โดยมีองค์กรสำคัญ เช่น SMC, SIMC และ SIMI เป็นผู้สนับสนุน ซึ่งแตกต่างจากไทยที่มีศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนที่ไม่มีค่าใช้จ่าย 3. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทท้องถิ่นในสหรัฐอเมริกา (รัฐฟลอริดา) ใช้ Uniform Mediation Act 2003 เป็นหลัก ซึ่งคุ้มครองข้อมูลในการไกล่เกลี่ยให้เป็นความลับ ข้อตกลงที่กลายเป็นลายลักษณ์อักษรมีผลผูกพันและบังคับใช้ได้ทันที รัฐฟลอริดามีศูนย์ระงับข้อพิพาท (DRC) ทำหน้าที่สนับสนุนและกำกับดูแลมาตรฐานผู้ไกล่เกลี่ยซึ่งต้องผ่านการรับรองจากศาลฎีกา ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาจะขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของคดี

สรุปได้ว่า กฎหมายไทยกำหนดกระบวนการไกล่เกลี่ยทั้งทางแพ่งและอาญา โดยมีมาตรการก่อนฟ้อง การขยายอายุความ และการจัดอำนาจให้อำเภอไกล่เกลี่ย ข้อตกลงสามารถบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย ส่วนต่างประเทศ อังกฤษ สิงคโปร์ และสหรัฐฯ มีระบบไกล่เกลี่ยที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งศาลและนอกศาล ให้ความสำคัญต่อความลับและผลบังคับตามสัญญา พร้อมมีองค์กรหรือศูนย์สนับสนุนและผู้ไกล่เกลี่ยที่ได้รับการรับรองเพื่อประสิทธิภาพและความเป็นธรรมของกระบวนการ

3. ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทของราชอาณาจักรไทยและกฎหมายต่างประเทศ

3.1 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทของราชอาณาจักรไทย 1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 20 ตี ไม่จำกัดทุนทรัพย์ และหากไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จจะขยายอายุความออกไปอีก 60 วัน 2. ประมวลกฎหมายอาญา มุ่งเน้นประเภทความผิดที่ยอมความได้หรือลหุโทษ และจะหยุดนับอายุความชั่วคราวระหว่างการไกล่เกลี่ย 3. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 จำกัดทุนทรัพย์คดีแพ่งไว้ไม่เกิน 200,000 บาท และทำให้อายุความสะดุดหยุดลงเมื่อรับเรื่อง 4. พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 กำหนดทุนทรัพย์คดีแพ่งไว้ไม่เกิน 5,000,000 บาท และจะหยุดนับอายุความไว้ชั่วคราว 5. กฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. 2553 อ่างอิงทุนทรัพย์ไม่เกิน 200,000 บาท ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และทำให้อายุความสะดุดหยุดลง 6. กฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ยความผิดที่มีโทษทางอาญา พ.ศ. 2553 เน้นความผิดที่ยอมความได้ ความผิดลหุโทษ และความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี และจะหยุดนับอายุความไว้ชั่วคราว

3.2 ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทของต่างประเทศ 1. ด้านแนวคิดและจุดมุ่งหมาย ราชอาณาจักรไทย มุ่งลดจำนวนคดีในศาลและส่งเสริมสันติวิธี อังกฤษ เน้นลดภาระค่าใช้จ่ายของคู่ความจากกฎหมายแพ่งจ่ายสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีโครงสร้างที่ชัดเจนทั้งแบบบังคับและสมัครใจเป็นเครื่องมือสำคัญควบคู่กับระบบศาลสหรัฐอเมริกา (รัฐฟลอริดา) มุ่งลดภาระศาลและให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลของคู่กรณี 2. ประเภทคดีและทุนทรัพย์ที่ไกล่เกลี่ยได้ ราชอาณาจักรไทย ครอบคลุมทั้งแพ่งและอาญา

โดยมีการกำหนดเพดานทุนทรัพย์แตกต่างกันไปในแต่ละกฎหมาย เช่น 200,000 บาท หรือ 5,000,000 บาท อังกฤษ นิยมใช้ในคดีแพ่งและพาณิชย์ทุนทรัพย์สูงเพราะมีค่าใช้จ่าย สาธารณรัฐสิงคโปร์ มีการแบ่งประเภทชัดเจนและไม่จำกัดทุนทรัพย์ สหรัฐอเมริกา (รัฐฟลอริดา) ครอบคลุมคดีหลากหลาย ไม่จำกัดทุนทรัพย์ ขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของคดี 3. อายุความและผู้ดำเนินการ ราชอาณาจักรไทยการไกล่เกลี่ยมีผลทำให้อายุความหยุดนับ ขยายเวลา หรือสะดุดหยุดลง ขึ้นอยู่กับกฎหมายที่ใช้ โดยมีผู้ดำเนินการหลากหลายตั้งแต่ศาลไปจนถึงองค์กรภาคประชาชน อังกฤษไม่มีบทบัญญัติเรื่องหยุดอายุความโดยตรง ผู้ดำเนินการส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานเอกชนมืออาชีพ สาธารณรัฐสิงคโปร์ข้อตกลงมีผลทางกฎหมายทันที ผู้ดำเนินการมีทั้งศาล องค์กรเฉพาะทาง และอาสาสมัคร สหรัฐอเมริกา (รัฐฟลอริดา) มีกฎหมายรองรับให้หยุดนับอายุความได้ และข้อตกลงมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ดำเนินการโดยศูนย์ระงับข้อพิพาทและผู้ไกล่เกลี่ยที่ได้รับการรับรองจากศาล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อจำกัดด้านทุนทรัพย์ในคดีแพ่งที่น้อยเกินไป ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดเพดานทุนทรัพย์ไว้ที่ 200,000 บาท สำหรับการไกล่เกลี่ยโดยอำเภอ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและมูลค่าความเสียหายในข้อพิพาทยุคปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาโดยคมสันต์ กำประทุม และกฤษฎวรรณ โลว์ชินทร์ (2564) ที่ระบุว่า หน่วยงานในท้องถิ่นที่มีทุนทรัพย์เพียงพอจะสามารถจัดการข้อพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่หน่วยงานที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณหรืออำนาจจะไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับข้อเสนอของภัทราวรรณ เกตุลักษณ์ และธานี วรรณทร์ (2565) ที่ระบุว่า พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ควรปรับปรุงให้ครอบคลุมและมีผลบังคับใช้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น เพื่อให้สามารถรองรับข้อพิพาทที่มีทุนทรัพย์สูงขึ้นได้อย่างแท้จริง

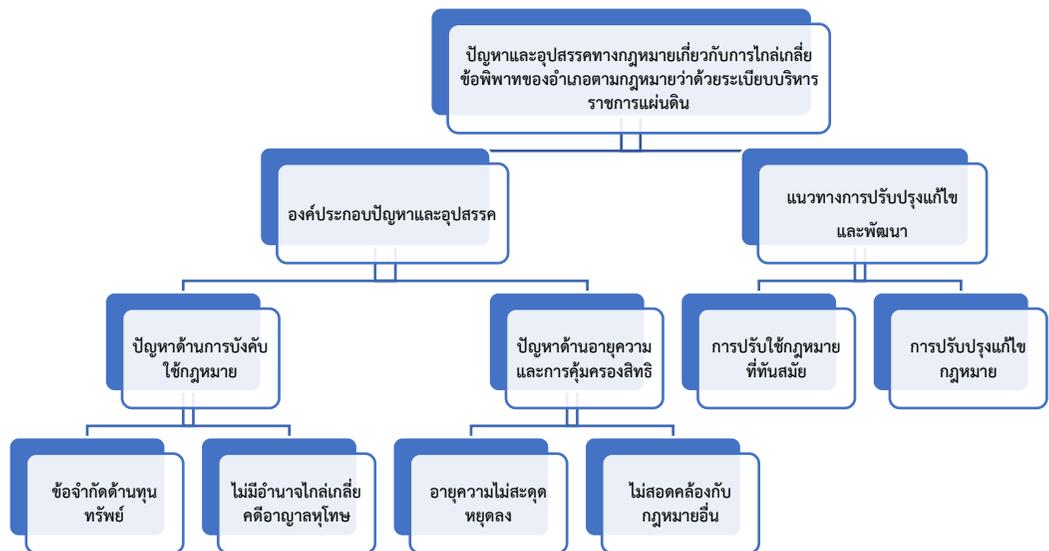
2. การไม่มีอำนาจไกล่เกลี่ยความผิดอาญาอาญาโทษของอำเภอ จากข้อค้นพบของผู้วิจัย การที่อำเภอไม่สามารถไกล่เกลี่ยคดีอาญาอาญาโทษได้ เป็นข้อจำกัดที่ขัดต่อหลักการ Conflict Theory ที่เชื่อว่า ความขัดแย้งสามารถจัดการได้หากมีการไกล่เกลี่ยอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานของชลัท ประเทืองรัตนา (2567) ที่เสนอว่า ความขัดแย้งไม่ควรถูกผลักดันเข้าสู่ระบบศาลเสมอไป แต่สามารถใช้กระบวนการคนกลางเพื่อแก้ไขในระดับต้นน้ำนอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวทางของต่างประเทศ เช่น รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา ที่เปิดช่องให้มีการไกล่เกลี่ยคดีอาญาโทษ แม้ในชั้นสอบสวน ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม สะท้อนถึงการให้ออกาสในข้อพิพาทขนาดเล็กโดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการศาลทันที

3. ปัญหาอายุความไม่สะดุดหยุดลง การที่กฎหมายบางฉบับไม่กำหนดให้ อายุความสะดุดหยุดลง ส่งผลกระทบต่อสิทธิของคู่กรณี โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยโดยสุจริตใจ แต่ถูกจำกัดโดยข้อกฎหมายเรื่องอายุความ ซึ่งต่างจาก มาตรา 20 ตรี ของประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ที่ขยายอายุความให้หลังการไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ รวมถึง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) ที่ให้อายุความสะดุดลง เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของรัฐฟลอริดา ซึ่งให้ความคุ้มครองและหยุดการนับอายุความในระหว่างการเจรจาไกล่เกลี่ย แสดงให้เห็นว่า กฎหมายไทยยังมีความไม่เสมอภาคในแต่ละบทบัญญัติ ซึ่งอาจสร้างความไม่แน่นอนให้แก่คู่กรณีและส่งผลให้สูญเสียสิทธิทางกฎหมายโดยไม่ตั้งใจ

4. การไม่นำพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาบังคับใช้ แม้ พ.ร.บ. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ในการดำเนินกระบวนการไกล่เกลี่ยแต่ในทางปฏิบัติพบว่า หน่วยงานระดับอำเภอไม่ได้นำมาบังคับใช้ ส่งผลให้ประชาชนไม่ไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่ในกระบวนการไกล่เกลี่ย ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานของของภัทราวรรณ เกตุลักษณ์ และธานี วรภัทร์ (2565) ที่ชี้ว่า กฎหมายฉบับนี้ยังมีข้อจำกัด ทั้งในเรื่องการบังคับใช้ และการเปิดช่องให้ภาคเอกชนหรือหน่วยงานชุมชนเข้ามามีบทบาทได้อย่างแท้จริง และยังสอดคล้องกับข้อเสนอของสุนทร วิภากรณ์พรธม และอดุลย์ ชันทอง (2567) ที่เสนอให้มีการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนอย่างเป็นทางการตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้มีผลตามกฎหมายและเป็นทางเลือกแก่ประชาชน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 อธิบายองค์ความรู้จากการวิจัยดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรค การบังคับใช้กฎหมายมีข้อจำกัดด้านทุนทรัพย์ และไม่มีอำนาจใกล้เคียงคดีอาญาสหุโทษ และด้านอายุความไม่สะดวกหยุดลงและไม่สอดคล้องกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใกล้เคียงระดับข้อพิพาท

2. แนวทางการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา โดยนำพระราชบัญญัติการใกล้เคียงข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาบังคับใช้ เพราะทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมปัจจุบันและเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 61/2 วรรคหนึ่ง 61/3 วรรคหนึ่ง มาตรา 61/3 วรรคสาม และกฎกระทรวงว่าด้วยการใกล้เคียงและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. 2553 ข้อ 14

ข้อเสนอแนะ

กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครองในฐานะผู้รับผิดชอบหลัก ควรเสนอให้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 และกฎกระทรวงว่าด้วยการใกล้เคียงและประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. 2553 ผ่านคณะรัฐมนตรีซึ่งมีอำนาจนำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา ดังนี้

1. ปัญหาเรื่องทุนทรัพย์ไม่เกิน 200,000 บาทน้อยเกินไป แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 61/2 วรรคหนึ่ง

แก้ไขเพิ่มเติมเป็นว่า มาตรา 61/2 วรรคหนึ่ง ในอำเภอหนึ่งให้มีคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ใกล้เคียงและประนอมข้อพิพาทของประชาชนที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ ในเรื่องที่พิพาททางแพ่งเกี่ยวกับที่ดิน มรดก และข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท หรือมากกว่านั้น ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

2. ปัญหาเรื่องไม่มีอำนาจใกล้เคียงคดีอาญาสหุโทษ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 61/3 วรรคหนึ่ง

แก้ไขเพิ่มเติมเป็นว่า มาตรา 61/3 การใกล้เคียงข้อพิพาทบรรดาความผิดที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเขตอำเภอ ให้กระทำได้ในกรณี ดังต่อไปนี้ 1. ความผิดอันยอมความได้ 2. มิใช่เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ 3. ความผิดสหุโทษตามมาตรา 390 มาตรา 391 มาตรา 392 มาตรา 393 มาตรา 394 มาตรา 395 มาตรา 397 แห่งประมวลกฎหมายอาญา และความผิดสหุโทษอื่นที่ไม่กระทบต่อส่วนรวม

ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม หรือแสดงความจำนง ให้นายอำเภอของอำเภอนั้นหรือปลัดอำเภอนั้นนายอำเภอดังกล่าวมอบหมายเป็นผู้ใกล้เคียงตามควรแก่กรณี และเมื่อผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอมเป็นหนังสือตามที่ใกล้เคียงและปฏิบัติตามคำใกล้เคียงดังกล่าวแล้ว ให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

3. ปัญหาเรื่องอายุความไม่สะดวกหยุดลง แก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงว่าด้วยการไกล่เกลี่ย และประนอมข้อพิพาททางแพ่ง พ.ศ. 2553 ข้อ 14

แก้ไขเพิ่มเติมเป็นว่า ข้อ 14 ถ้าคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่ายไม่มาตามกำหนด ที่ประธานคณะผู้ไกล่เกลี่ยนัดหมายโดยไม่แจ้งเหตุผล หรือไม่ขอเลื่อนวันนัดหมาย หากเป็นกรณี ที่คู่พิพาทที่ยื่นคำร้องขอไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท หรือคู่กรณีทุกฝ่ายไม่มาตามกำหนดนัด ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยสั่งจำหน่ายคำร้องขอไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทและสั่งยุติเรื่อง และให้ ถือว่าคณะผู้ไกล่เกลี่ยไม่เคยรับคำร้องขอไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทนั้นมาแต่ต้น ในกรณีอื่น ให้คณะผู้ไกล่เกลี่ยดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เสียหายจะได้ดำเนินคดีต่อไป ให้อายุความการฟ้องร้องให้เริ่ม นับตั้งแต่วันที่คณะผู้ไกล่เกลี่ยสั่งจำหน่ายข้อพิพาทและยุติเรื่องนั้น

4. ปัญหาเรื่องไม่ได้นำ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาบังคับใช้ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 61/2 วรรคหนึ่ง

แก้ไขเพิ่มเติมเป็นว่า มาตรา 61/2 ในอำเภอหนึ่ง ให้มีคณะบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ย และประนอมข้อพิพาทของประชาชนที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ ในเรื่อง ที่พิพาททางแพ่งเกี่ยวกับที่ดิน มรดก และข้อพิพาททางแพ่งอื่นที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินสองแสนบาท หรือมากกว่านั้น ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และเพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยระงับข้อ พิพาทให้นำพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2550 มาตรา 61/3 วรรคสาม

แก้ไขเพิ่มเติมเป็นว่า มาตรา 61/3 บรรดาความผิดที่มีโทษทางอาญาที่เกิดขึ้นในเขต อำเภอใดหากเป็นความผิดอันยอมความได้ และมีใช่เป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ ถ้าผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหายินยอม หรือแสดงความจำนง ให้นายอำเภอของอำเภอนั้นหรือปลัดอำเภอที่ นายอำเภอตั้งกล่าวมอบหมายเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามควรแก่กรณี และเมื่อผู้เสียหายและผู้ถูก กล่าวหายินยอมเป็นหนังสือตามที่ไกล่เกลี่ยและปฏิบัติตามคำไกล่เกลี่ยดังกล่าวแล้ว ให้คดีอาญา เป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาไม่ยินยอมตามที่ไกล่เกลี่ย ให้จำหน่ายข้อพิพาทนั้น แต่เพื่อประโยชน์ในการที่ผู้เสียหายจะไปดำเนินคดีต่อไป อายุความการร้องทุกข์ตามประมวล กฎหมายอาญาให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่จำหน่ายข้อพิพาท

หลักเกณฑ์และวิธีในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และเพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทให้นำพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาบังคับใช้โดยอนุโลม

เอกสารอ้างอิง

- คมสันต์ กำประทุม และกฤษวรรณ์ โล้วชินทร. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท : กรณีศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ตำบลนาดี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 21(3), 127-145.
- ชลัท ประเทืองรัตนา. (2567). การเจรจาแบบมุ่งเน้นความร่วมมือ (Integrative Negotiation). *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 19(3), 102-119.
- เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์. (2524). *ทฤษฎีการเมืองและสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงแดด.
- ประเสริฐ ตัณศิริ และสถาพร สระมาลัย. (2549). *เอกสารประกอบคำบรรยายวิชานิติปรัชญา LW 201 นิติศาสตร์มหาบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรารวรรณ เกตุลักษณ์ และธานี วรภัทร์. (2565). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยภาคเอกชน : ศึกษาตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562. *วารสารนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*, 6(1), 225-241.
- รัฐพล เย็นใจมา และสุรพล สุยะพรหม. (2561). ความขัดแย้งในสังคม : ทฤษฎีและแนวทางแก้ไข. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 225-238.
- ศุภชัย ศุภผล. (2558). จอห์น รอลส์ : ว่าด้วยทฤษฎีความยุติธรรมและชีวิตของจอห์น รอลส์. ใน ปิยศิลป์ บุลสถาพร, *ทฤษฎีความยุติธรรมและชีวิตของจอห์น รอลส์*. (น.38). กรุงเทพฯ: วิกตอรี.
- สมบัติ อรรถพิมล และโชติกา อรรถพิมล. (2567). สิทธิประโยชน์ของประชาชนจากการไกล่เกลี่ยภาคประชาชนตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562. ใน สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, *บทบัณฑิต นิตยสารของเนติ บัณฑิตยสภา*. (น. 85). กรุงเทพฯ: เนติบัณฑิตยสภา ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2555). การจัดการความขัดแย้งกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท, ใน สรวิศ ลิ้มปริงชี, *การจัดการความขัดแย้งกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท* (พิมพ์ครั้งที่ 80). กรุงเทพฯ: ธนาเพชร.
- สุนทร วิภาภรณ์พรหม และอดุลย์ ชันทอง. (2567). การพัฒนาศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนวัดใหม่ (ยายแป้น) เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยพุทธสันติวิธี. *วารสาร สันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 12(2), 719-732.

